

практического решения проблемы обеспечения качества высшего образования в новых условиях.

Ключевые слова: Организация Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры (ЮНЕСКО), высшее образование, качество образования, стандарты, международное оценивание.

Vakhovskiy M. The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) Activities to Enhance the Quality of Higher Education

The article describes the new UNESCO approaches to reform higher education in order to ensure its quality, which were developed in the 1990s. It is shown that the beginning of a fundamental transformation in higher education relates to the adaptation of UNESCO's "Reform and Development of Higher Education" policy (1995) and organization of five conferences in various regions of the world, each of which ended with the adoption of the declaration and plan of action.

The focus is on finding solutions to the problems that existed in higher education, and deployment of a thorough reform of higher education at the World Conference on Higher Education organized by UNESCO in 1998. The main document adopted by the participants of the scientific forum, namely "World Declaration on Higher Education for the XXI Century: Vision and Action" is analyzed and its importance for theoretical and practical solutions to the problem of ensuring the quality of higher education in the new environment is revealed.

Key words: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), higher education, quality of education, standards, international evaluation.

Стаття надійшла до редакції 16.01.2017 р.

Прийнято до друку 24.02.2017 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.

УДК 378.14.015.62:159.99

Г. Ю. Вошколуп

**СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ**

Однією з нагальних проблем сучасного суспільства виступає дефіцит висококваліфікованих компетентних фахівців, конкурентоспроможних на ринку праці, здатних демонструвати високі знання та професійні здібності. Причому, як показує практика, низькі професійні компетентності демонструють випускники закладів всіх

рівнів вищої освіти, відчувається постійне невдоволення роботодавців щодо відсутності необхідної кількості висококваліфікованих кадрів як робітничих професій і спеціалістів. Не виключенням є і випускники вищих навчальних закладів освіти. Тому в системі вищої освіти бажано більше уваги приділяти саме формуванню різних видів професійних компетентностей майбутніх спеціалістів.

Вища освіта виступає сьогодні одним з головних соціальних інститутів, потерпаючи від постійних змін в тенденціях розвитку освітньої парадигми та сприяючи певним трансформаціям у системі набуття студентами професійних знань, умінь, навичок. Сучасна вища освіта сповнена процесів глобалізації, гуманізації, трансформації, інтеграції, інформатизації, інноваційності тощо. Це не може не вплинути на процес формування у майбутніх фахівців їх професійних компетентностей.

У професійному середовищі економістів відбувається взаємодія типу «людина-людина», тому уникнути комунікацій, а відповідно, конфліктів, у професійній діяльності неможливо. У цих умовах актуалізується процес формування конфліктологічної компетентності майбутніх економістів.

Питаннями формування конфліктологічної компетентності фахівців у складі професійної компетентності займалися такі дослідники як: Е. Новак, Ю. Фалалєєва, С. Самойленко, Л. Карпова, І. Шмиголь, А. Маркова, Н. Кузьміна, Л. Семенець, О. Лебедева, І. Акуленко та Н. Трасенкова та ін.

Конфліктологічну компетентність фахівців економічних спеціальностей досліджували: Г. Чередніченко, О. Зеліковська, Ю. Бондаренко, І. Власюк, В. Черевко, Г. Копил, О. Лисак, А. Грушева та ін.

Проте на сьогоднішній день недостатньо уваги приділено визначенню місця конфліктологічної компетентності у професійній компетентності економіста, а також значенню конфліктологічних здібностей для вирішення різного роду професійних ситуацій.

Метою даної статті є визначення місця конфліктологічної компетентності майбутніх економістів у складі їх професійної компетентності, а також формування уявлення про сутнісне наповнення професійної діяльності економіста та роль у ній конфліктологічної компетентності.

Звертаючись до основ трактування професійної компетентності, пригадаємо, що частіше за все її визначають як характеристику, яка відображає ділові та особистісні якості спеціаліста, рівень його знань, умінь та досвіду, достатній для досягнення поставлених цілей в певному виді професійної діяльності, а також морально-етичну позицію спеціаліста на своєму робочому місці [1, с.122]. З іншого боку, професійну компетентність також визначають як набір певних якостей поведінки, які забезпечують структуроване керівництво, оцінку та розвиток поведінки у окремих співробітників, їх здатність виконувати

роботу правильно [2].

Професійну компетентність визначають також як «інтегральну професійно-особистісну характеристику, що визначає здатність і готовність виконувати професійні функції у відповідності з прийнятими у соціумі в конкретний історичний період нормами, стандартами та вимогами» [3]. На нашу думку, саме таке визначення професійної компетентності дійсно відображає соціальну спрямованість професійної діяльності фахівця, вказуючи на існування певних норм і стандартів соціальної поведінки, в межах яких має ефективно реалізовуватись професійна діяльність.

Можна також відзначити ще цілу низку подібних трактувань у різних науковців, наприклад, у С. Іванової, Є. Тріфонової, Н. Пов'якель.

Але більш вдалими вбачаємо визначення професійної компетентності, яке дає С. Самойленко. На його думку зазначений феномен є комплексною характеристикою людини, яка реалізується у конкретній професійній діяльності і включає набір знань, умінь, навичок, здібностей, досвіду, особистісних властивостей та мотивації [4, с. 3].

Цікавою є думка В. Весніна, який визначає професійну компетентність як здатність фахівця якісно й безпомилково виконувати свої професійні функції, причому як у звичайних, так і в екстремальних умовах, успішно опановувати нові знання й швидко пристосовуватися до змін в умовах праці [5, с. 59]. Дійсно, адаптація до будь-яких умов праці, а також здатність до зміни своїх професійних функцій на вимогу оточуючого середовища можуть бути вагомою запорукою професійної компетентності фахівця. Але вказаний автор фактично обмежується у своєму визначенні вказаною схильністю до адаптації, залишаючи поза увагою складові, що формують таку професійну компетентність (знання, уміння, навички, мотиви, особистісні якості тощо).

Зважаючи на те, що професійна діяльність більшості фахівців відбувається в межах заданого трудового колективу, де поряд з ними працюють інші фахівці, з яким здійснюються комунікації в процесі трудової діяльності (якщо не брати до уваги індивідуальних підприємців без права найму робочої сили, які працюють самі на себе), то як влучно зазначає Т. Браже, професійна компетентність фахівця, що працює в системі «людина-людина», визначається не тільки базовими знаннями, вміннями, навичками, а й ціннісними орієнтаціями, мотивами діяльності, усвідомленням самого себе в оточенні навколо себе, стилем взаємодії з людьми та загальною культурою (професійною етикою) [6, с. 92].

Л. Мітіна розуміє під професійною компетентністю знання, уміння, навички, а також способи і прийоми реалізації їх в професійній діяльності, спілкуванні, розвитку (саморозвитку) особистості, а також гармонійне співвідношення комунікативних компонентів (культура спілкування, соціальна поведінка тощо) [7, с. 6]. Дане визначення також можна віднести до таких, що враховують комунікативні здібності фахівця в процесі реалізації своїх професійних компетентностей.

На думку О. Деркача, професійна компетентність являє собою комплекс знань, умінь, навичок, психологічних якостей, професійних позицій та акмеологічних варіантів фахівця [8, с. 131]. Схоже визначення пропонує С. Зеєр [9].

А. Маркова розуміє під цим поняттям психічний стан, який дозволяє індивіду діяти самостійно і відповідально, а також вказує на його здатність і вміння виконувати певні трудові функції [10, с. 253].

Нетрадиційним знаходимо визначення професійної компетентності у вітчизняного науковця М. Мілохіної, яка презентує її як набір певних ключових компетентностей, вибір яких зумовлений специфікою підготовки спеціалістів певного напрямку професійної діяльності [11, с. 177].

У радянській педагогічній енциклопедії знаходимо тлумачення професійної компетентності як підтвердженого права належності індивіда до певної групи працівників, визначене з позиції всієї соціальної системи або конкретної професійної групи (груп) на основі індивідуальних особистісних якостей, що забезпечують можливість реалізації певного виду професійної діяльності [12, с. 487]. Відповідно, в класичному педагогічному розумінні також враховано, з одного боку, певні якості (знання, вміння, навички) працівника, що дають йому змогу виконувати певні професійні функції, а з іншого – соціальний феномен професійної діяльності.

Звідси, не претендуючи на власну дефініцію професійної компетентності, погоджуємося з вищенаведеним класичним її визначенням, беручи його за основу подальших власних досліджень конфліктологічної компетентності, як складової професійної компетентності.

Досліджуючи складові елементи професійної компетентності, які виділені різними науковцями, доходимо висновку, що в наукових дослідженнях немає єдності щодо структуризації даного поняття. Це пояснюється в основному одночасно як широтою так і вузькоспрямованістю досліджень, що проводяться в цьому напрямку. При цьому звертаємо увагу, що одні науковці більше уваги приділяють структуризації професійної компетентності на знання, вміння, навички та інші професійні здібності (наприклад, Л. Карпова, І. Шмиголь, А. Маркова, Н. Кузьміна, Л. Семенець, О. Лебедева, І. Акуленко та Н. Трасенкова), а інші – тим компонентам, що є основою певного виду професійної діяльності, виділяючи інформаційно-технологічну, управлінську, фізичну, духовну, екстремальну та інші подібні складові.

Якщо брати до уваги рейтинг окремих складових професійної компетентності крізь призму проаналізованих праць 40 науковців, то можна побудувати таку діаграму частот (не бралися до уваги складові, що набрали менше 10% або 4 голосів) (рис. 1).

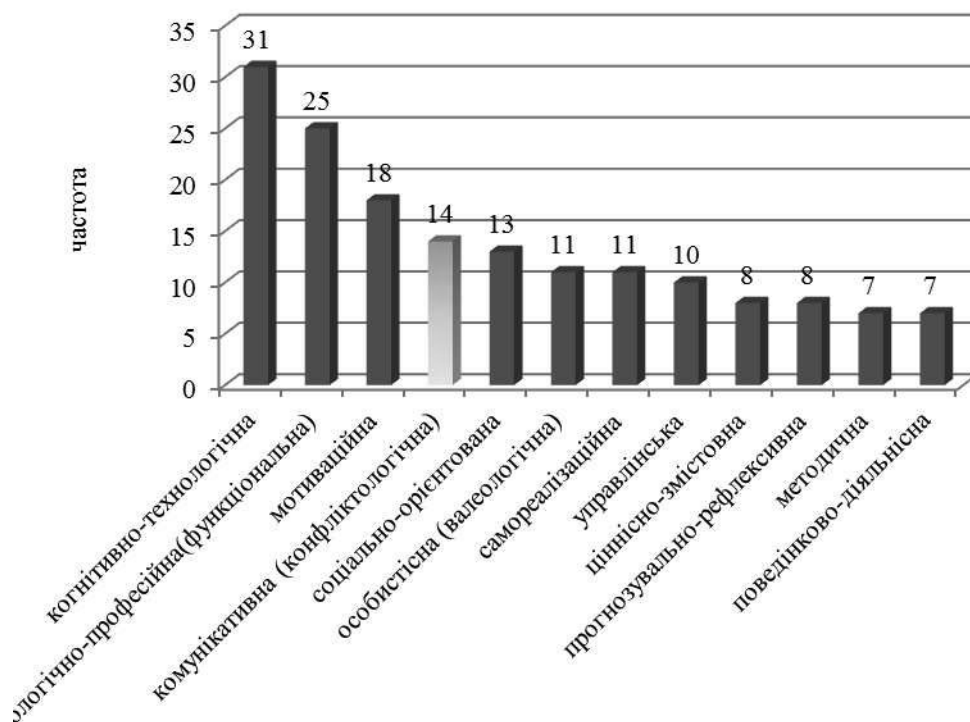

Рис. 1. Частота використання складових професійної компетентності у наукових дослідженнях (розраховано автором)

Інформація з рис. 1 свідчить, що комунікативна (в т.ч. конфліктологічна) складова професійної компетентності зустрічається в багатьох наукових дослідженнях, маючи 4 місце в рейтингу. При цьому варто зауважити, що низка науковців хоча принципово і не виділяють суто конфліктологічну компетентність, обмежуючись більш широким її втіленням – комунікативною складовою, – але в складі останньої наголошують на важливості конфліктологічних здібностей у професіоналів не допускати у своїй професійній діяльності напружених ситуацій з колегами та контрагентами, а також вміти вирішувати такі ситуації, якщо вони все ж таки виникли.

Таким чином, підсумовуючи даний блок нашого дослідження, наголошуємо, що проведений аналіз наукової літератури з питань сутності професійної компетентності довів, що особистісні характеристики фахівця поряд з його професійними здібностями займають відіграють важливу роль у її формуванні. Отже, в напрямку більш детального дослідження складових професійної компетентності фахівця на сьогодні все більшої актуальності набуває дослідження саме конфліктологічної її складової, оскільки професійна діяльність випускників вищих навчальних закладів буде спрямована на їх соціальну адаптацію у певний трудовий колектив зі своїм сталим психологічним мікрокліматом. Варто наголосити, що саме в

період адаптації нового співробітника до умов трудового колективу може виникати багато непорозуміння та критичних конфліктних ситуацій. Саме з метою їх попередження та можливого усунення варто формувати конфліктологічні компетентності майбутніх фахівців ще під час навчання у вищих навчальних закладах.

Якщо розглядати професіонала-економіста, то важливість конфліктологічної компетентності у його професійній діяльності не викликає сумнівів та, на нашу думку, обумовлена низкою важливих умов, зокрема:

- постійними комунікаціями економістів не тільки у самій організації, де вони працюють, але і з зовнішнім середовищем (постачальники, споживачі, конкуренти, бізнес-партнери, банки, страхові компанії, біржі, інвестиційні фонди, податкові служби та інші державні контролюючі органи тощо);

- схильністю до постійного пошуку і прийняття рішень, обумовленою специфікою професійної діяльності (економіка не стоїть на місці, а постійно розвивається, вимагаючи від підприємця пошуку нових шляхів вирішення економічних проблем і ситуації з метою постійного нарощення прибутку);

- роботою економістів не тільки з точними і стабільними числовими даними та їх тенденціями, а також в умовах нестабільності середовища (кризових коливань), що провокує напружені моменти у професійній діяльності, особливо під час роботи в умовах фінансової нестабільності;

- відповідальністю економіста за якість і результати своєї діяльності, яка виливається у результати діяльності підприємства (прибутки чи збитки) та може чинити стресовий вплив на фахівця в умовах збитковості;

- переважанням суб'єктно-суб'єктних відносин над суб'єктно-об'єктними через вирішення більшості економічних питань у команді з іншими фахівцями;

- віднесенням праці економіста до розумової за практичної відсутності фізичної, що формує індивідуальний підхід до праці на основі власних поглядів і переконань та може бути, наприклад, фактором неспівпадання думок ряду працівників по окремим питанням стратегічного розвитку підприємства.

Відповідно до наведених умов економісти працюють у середовищі активних комунікацій та в умовах нестабільності оточуючого професійного середовища. Вивчаючи праці науковців щодо особливостей професійної діяльності економістів, також можна відзначити цей фактор. Підвищення ж якості підготовки випускників-економістів вимагає більш детального розгляду складових професійної компетентності економістів, аби дати можливість викладачам вищих навчальних закладів мати змогу формувати ці складові ще на етапі навчання.

На сьогоднішньому етапі розвитку вітчизняного суспільства

економічна освіта входить у трійку найбільш популярних поряд з юридичною та медичною освітою. Головними завданнями економічної освіти виступають:

- формування активних суб'єктів ринкових відносин, здатних не тільки виступати споживачами кінцевих благ, але і їх виробниками на конкурентоспроможному рівні;
- формування у економічних суб'єктів уявлення про закономірності розвитку економічних явищ і процесів, тобто формування економічної свідомості та економічного способу мислення студентів;
- економічне виховання соціально-орієнтованої особистості [13].

Виходячи з цього, економічна освіта формує активних комунікативних професіоналів, які мають бути спроможними адаптуватися до мінливих умов ринку. Відповідно до наведених завдань економічної освіти склад компонентів професійної компетентності економістів також має свої специфічні особливості. Як уже зазначалося вище, наявність суб'єктно-суб'єктних відносин замість суб'єктно-об'єктних наносить свої відбитки на склад професійної компетентності фахівця. І це лише одна з відмітних рис професіоналізму економістів.

Суб'єктно-суб'єктний характер професійної діяльності економіста покладені в основу формування компонентів його професійної компетентності такими науковцями, як Г. Чередніченко, О. Зеліковська, Ю. Бондаренко, І. Власюк, В. Черевко, Г. Копил та ін. Відповідно, наявність у комунікаційній складовій певних проблем, що потребують вирішення, наводить на думку, що вказані дослідники не виключали конфліктологічний характер комунікативної складової, хоча і не виділяли конфліктологічну компетентність у окрему складову професійної компетентності економіста.

В. Черевко відзначає, що у складі комунікативної компетентності менеджерів-економістів мають бути когнітивний, емоційно-оцінний, поведінковий компоненти. У складі поведінкового компоненту між іншим виокремлено «перцептивні уміння, володіння прийомами атракції та фасцинації, уміння конструктивного розв'язування конфліктів, ... ситуативна адаптивність у професійно-значущих ситуаціях» [14, с. 11]) компоненти.

Г. Копил при формуванні професійної компетентності фахівців з міжнародної економіки виокремив тільки мотиваційно-ціннісний, інформаційно-перцептивний та операційно-дієвий компоненти [15, с. 8]. Але у складі операційно-дієвого компоненту науковцем зосереджено увагу на врахуванні економістом можливих конфліктних ситуацій під час спілкування. Не можемо погодитися з позицією даного науковця, що конфліктологічну компетентність варто включати до операційно-дієвого компоненту, до якого також ним також віднесено уміння: застосовувати набуті знання у професійній діяльності з оптимальною користю; компетентно спілкуватись з іноземними діловими партнерами; критично оцінювати свою мовленнєву та ділову поведінку; налагоджувати

довірливий контакт із співрозмовником. На нашу думку, перелічені вище складові операційно-дієвого компоненту, крім застосування набутих знань з користю, становлять комунікаційну компетентність, оскільки відображають навички умілого спілкування та налагодження контактів.

О. Лисак сформувала у складі професійної компетентності фахівця-економіста такі складові, як: компетенції у сфері економічної діяльності; компетенції у інших сферах професійної діяльності; інформаційно-комп'ютерна; комунікативна; компетенція у сфері самовизначення і саморегуляції особистісних якостей; виробничо-діяльнісна. А у складі комунікативної складової наголосила на знаннях ділового етикету та основ конфліктології, толерантності до поглядів інших, ефективній груповій взаємодії тощо [16].

Здатність економіста уникати і пояснювати непорозуміння в груповому спілкуванні (теж свого роду конфліктологічна компетентність) А. Грушева включає до складу результативного компоненту управлінської компетентності професійної діяльності (когнітивний критерій) [17, с. 40].

Таким чином, значна когорта вчених, що досліджують компонентний склад професійної компетентності економістів, виокремлюють конфліктологічну компетентність як у складі комунікаційного компонента, так і в інших складових (поведінковий, операційно-дієвий, соціально-економічний, управлінський тощо). Проте, є ряд науковців, які у складі комунікативної складової професійної компетентності економістів не вбачають важливості конфліктологічної складової, зокрема О. Загородна, Ю. Мендрух, О. Семенов, О. Шломенко вважає, Е. Скибицький, М. Паутова, І. Куламіхіна, Н. Болубаш, Н. Задорожна, В. Вишпольська.

Крім того, є також науковці, які не надають належної ролі ні конфліктологічній, ні навіть комунікативній компетентності. Зокрема, С. Горобець, Т. Сірик, О. Шмерко.

У [18] нами було сформовано власний погляд на структуру конфліктологічної компетентності майбутніх економістів. У процесі формування п'яти головних функціональних складових професійної компетентності економіста (когнітивної, управлінської, операційної, комунікаційної та соціальної), здійснено їх розподіл між вказаними трьома рівнями охоплення (індивідуальний, колективний, суспільний). Так, когнітивна компетентність як сукупність знань, умінь, навичок з професійної діяльності та здатність їх застосовувати індивідуально на своєму робочому місці (здійснення аналітичних розрахунків, формування табличних звітних даних тощо) або у співпраці з колегами по роботі (формування фінансового чи управлінського звіту, проведення маркетингових досліджень тощо) представлена тільки на індивідуальному та колективному рівнях. І хоча економіст може застосовувати свої знання у співпраці з постачальниками, споживачами, конкурентами, податковою службою тощо, проте у зовнішньому

середовищі така співпраця ведеться з позиції підприємства як юридичної особи, а не конкретного працівника з його знаннями і вміннями. Крім того, знання і уміння фахівця-економіста спрямовані на їх використання і реалізацію в межах даного підприємства, а не для допомоги у функціонуванні іншим підприємствам. Тому когнітивна компетентність з усіма її складовими компетентностями на суспільний рівень охоплення не розповсюджується.

В той же час, в розрізі управлінської компетентності присутня екстремальна компетентність, яка у наведеній моделі охоплює колективний та суспільний рівні, що пояснюється впливом ризиків внутрішнього і зовнішнього середовища на діяльність підприємства в цілому та працю економіста зокрема.

Таким чином, у відповідності з наведеним визначенням основними завданнями формування конфліктологічної компетентності майбутніх економістів вбачаємо наступні:

- формування навичок ідентифікації конфліктів у професійній діяльності та причин, що їх викликають;
- формування умінь з пошуку шляхів їх конструктивного вирішення та (або) можливого попередження на ранніх стадіях;
- формування здатності зменшення негативних наслідків прояву конфліктів.

Список використаної літератури

- 1. Митина Л. М.** Профессиональная деятельность и здоровье педагога: учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Л. М. Митина. – М. : Издательский центр «Академия», 2005. – 368 с.
- 2. Анализ** понятий «профессиональная компетентность» и «профессионально-педагогическая компетентность». – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://vilkovo.at.ua/blog/analiz_ponjatij_professionalnaja_kompetentnost_i_professionalno_pedagogicheskaja_kompetentnost/2013-11-06-300
- 3. Новак Е. С.** Профессиональная компетентность специалиста по социальной работе как совокупность профессиональных и личностных компонентов [Текст] / Е. С. Новак, Ю. В. Фалалеева. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://refdb.ru/look/2872219.html>
- 4. Самойленко С. А.** Оценка профессиональной компетентности – новая услуга в службе занятости / С. А. Самойленко // Профессиональный потенциал. – 2004. – № 1–2. – С. 2–9.
- 5. Веснин В. Р.** Практический менеджмент персонала : пос. по кадровой работе / В. Р. Веснин. – М. : Юрист, 1998. – 96 с.
- 6. Браже Т. Г.** Развитие творческого потенциала учителя / Т. Г. Браже // Советская педагогика. – 1989. – № 8. – С. 89–94.
- 7. Митина Л. М.** Психологическое сопровождение выбора профессии : научно-методическое пособие / Л. М. Митина. – [2-е изд. испр.] – М. : Флинта, 2003. – 184 с.
- 8. Акмеология** [Текст] / Под общ. ред. А. А. Деркача. – М. : Изд-во РАГС, 2002. – 650 с.
- 9. Зеер Э. Ф.**

Психология профессий : учеб. пособие / Э. Ф. Зеер. – М. : Академия, 2003. – 336 с. **10. Маркова А. К.** Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М. : Международный гуманитарный фонд «Знание», 1996. – 456 с. **11. Мілохіна М.** Основні підходи до визначення структури професійної компетентності / М. Мілохіна // Професійне навчання на виробництві: зб. наук. праць. – К. : Ін-т проф.-тех. освіти НАПН України, Навч. центр ПрАТ «Українське Дунайське пароплавство», 2011. – Вип. 4. – С. 173–180. **12. Педагогическая** энциклопедия. В 4-х томах. – М. : Сов. энциклоп. – 1966. – Т.3. – 880 с. **13. Економічна** освіта особистості в навчальному процесі. Педагогіка. За ред. А. Нісімчука. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.com/1584072056381/pedagogika/pedagogika>

14. Черевко В. П. Формування комунікативної компетентності майбутнього менеджера у процесі професійної підготовки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / В. П. Черевко. – К., 2001. – 20 с. **15. Копил Г. О.** Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з міжнародної економіки у процесі вивчення іноземних мов: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Г. О. Копил. – Житомир, 2007. – 20 с. **16. Лисак О. Б.** Формування компетентностей майбутнього фахівця-економіста / О. Б. Лисак [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org/lisak-ob-formuvannya-kompetentnostey-maybutnogo-fahivtsya-ekonomista/>

17. Грушева А. А. Формування управлінської компетентності майбутніх економістів у процесі професійної підготовки: теорія і практика: Монографія. [Текст] / А. А. Грушева. – Ірпінь: Національний університет Державної податкової служби, 2015. – 202 с. **18. Вошколуп А.** Компонентно-структурний аналіз феномена «конфліктологіческая компетентность будущих экономистов» / А. Вошколуп // Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe. – 2016. – №11(15). – С.85–94.

Вошколуп Г. Ю. Сутність та значення конфліктологічної компетентності у професійній діяльності майбутніх економістів

У статті на основі аналізу різних точок зору розкрито сутність поняття «професійна компетентність», а також визначено її компонентний склад. Побудовано рейтинг компонентного складу професійної компетентності та встановлено, що комунікативна (у тому числі конфліктологічна) компетентність займає 4 місце у рейтингу, що вказує на її значимість у професійній діяльності фахівців. Наведено основні завдання сучасної економічної освіти. Доведено суб'єктно-суб'єктний характер професійної діяльності економіста. Визначено особливості професійної діяльності економістів та доведено важливість формування у них конфліктологічної компетентності у складі професійної компетентності. На основі аналізу наукових праць з питань складових елементів конфліктологічної компетентності сформувано

власну точку зору на її структуру. В результаті виділено 5 складових конфліктологічної компетентності: когнітивна, управлінська, операційна, комунікаційна та соціальна. Вказані складові розподілені на 3 рівні охоплення (індивідуальний, колективний, суспільний).

Ключові слова: професійна діяльність, професійна компетентність, конфліктологічна компетентність, фахівці-економісти, структура конфліктологічної компетентності.

Вошколуп А. Ю. Суть и значение конфликтологической компетентности в профессиональной деятельности будущих экономистов

В статье на основе анализа разных точек зрения раскрыта сущность понятия «профессиональная компетентность», а также определен ее компонентный состав. Построен рейтинг компонентного состава профессиональной компетентности и установлено, что коммуникативная (в том числе конфликтологическая) компетентность занимает 4 место в рейтинге, который указывает на ее значимость в профессиональной деятельности специалистов. Приведены основные задачи современного экономического образования. Доказан субъектно-субъектный характер профессиональной деятельности экономиста. Определены особенности профессиональной деятельности экономистов и доказана важность формирования у них конфликтологической компетентности в составе профессиональной компетентности. На основе анализа научных трудов по вопросам составных элементов конфликтологической компетентности сформулирована собственная точка зрения на ее структуру. В результате выделено 5 составляющих конфликтологической компетентности: когнитивная, управленческая, операционная, коммуникационная и социальная. Указаны составляющие распределенные на 3 уровня охватывания (индивидуальный, коллективный, общественный).

Ключевые слова: профессиональная деятельность, профессиональная компетентность, конфликтологическая компетентность, специалисты-экономисты, структура конфликтологической компетентности.

Voshkolup A. Sutnist' and Value of Conflictological Competence in Professional Activity of Future Economists

In the article on the basis of analysis of different points of view essence of concept «Professional competence» is exposed, and also its component composition is certain. Rating of component composition of professional competence is built and it is set that a communicative (including conflictological) competence occupies 4 place in rating which specifies on its meaningfulness in professional activity of specialists. The basic tasks of modern economic education are resulted. Subject-subject character of professional activity of economist is well-proven. The features of professional activity of economists are certain and importance of forming for them of conflictological

competence is well-proven in composition a professional competence. On the basis of analysis of scientific labours on questions of component elements of conflictological competence the own point of view is formulated on its structure. As a result 5 is selected constituents of conflictological competence: education, administrative, operating-room, communication and social. The making scopes up-diffused on 3 levels are indicated (individual, collective, public).

By the basic tasks of forming to the conflictological competence of future economists certainly:

- forming of skills of authentication of conflicts in professional activity and reasons, that they are caused;
- forming of abilities from the search of ways them structural decision and (or) possible warning on the early stages;
- forming of ability of diminishing of negative consequences of display of conflicts.

Key words: professional activity, professional competence, competence, specialists-economists, structure of conflictological competence.

Стаття надійшла до редакції 22.01.2017 р.

Прийнято до друку 24.02.2017 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Волкова Н. П.

УДК 37.07:005.7

В. В. Гавриляк

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ОРГАНІЗАЦІЙНА КУЛЬТУРА КАФЕДРИ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ»

Високий рівень конкуренції на ринку вищої освіти висуває високі вимоги щодо якості надання освітніх послуг вищими навчальними закладами. Кафедра є основним структурним підрозділом, який найбільшою мірою впливає на результативність навчальної й науково-дослідної діяльності закладу. Уся робота університету та його підрозділів будується таким чином, щоб забезпечити можливості для ефективної роботи кафедри. Вона відіграє велику роль у справі підвищення загального інтелектуального рівня сучасної молоді та забезпечення підготовки висококваліфікованих фахівців, оскільки саме працівники кафедри є безпосередньою ланкою у спілкуванні зі студентами.

Ефективне функціонування кафедри напряму залежить від ступеня сформованості та розвитку її організаційної культури. Організаційна культура є важливим чинником ефективного управління будь-якою організацією, – фінансовою чи освітньою.

Організаційна культура освітніх організацій – явище особливо складне та багатогранне у зв'язку з тим, що їх діяльність характеризує